

# Branschriktlinjer för underhåll av trägolv

Utarbetade av Golvbranschen, GBR

## UNDERHÅLL 22

2022-11-14  
(Ersätter UNDERHÅLL 98)

GBRs branschriktlinjer beskriver översiktligt metoder för underhåll av trägolv. Instruktionerna är av generell natur för underhållet på lackerade, oljade, och hårdvaxoljade trägolv i bostads- och offentlig miljö. Branschriktlinjerna är framtagna av berörda leverantörsföretag inom GBR. De är tänkta att användas som riktmärke och underlag vid upphandling, tidsplanering och bedömning av underhållsarbeten på trägolv. **OBS!** Branschriktlinjerna ska alltså inte ersätta leverantörens bruksanvisningar. Rekommendationer från leverantören gäller *alltid* i första hand. Läs därför alltid leverantörens säkerhetsdatablad och utförandeinstruktioner för underhållsarbetet.

### 1 LACKERADE TRÄGOLV - ALLMÄNT

Det är god ekonomi att stoppa smutsen vid entrén. Sandkorn och annan smuts som följer med skorna in repar och skadar trägolvet. Lagg därför in en väl tilltagen avtorkningsmatta, både utanför och innanför entrén. För offentlig miljö finns färdiga system med avtorkningszoner framtagna, vilka bör planeras in redan på projekteringsstadiet vid nybyggnad eller ROT-arbeten.

Tänk på risken för intrycksmärken av vassa klackar och vissa möbler. I bostäder är den effektivaste åtgärden för att minska slitaget på golvet att lämna ytterskorna i entrén och sätta möbeltassar på alla möbler.

Var observant på olika träslags tekniska egenskaper såsom hårdhet, intryck- och repkänslighet, färg m.m. Rådgör med leverantören och anpassa golvvalet till utrymmets ändamål.

Skydda trägolvet mot väta och torka upp allt spill omedelbart.

GBR tillhandahåller "Skötselråd – Trægolv" som enkelt kan sättas upp på t.ex. insidan av städsåpet. Använd i första hand torra städmetoder (dammsugning med fast borstmunstycke alternativt torr mopning).

Trä är ett levande material som påverkas och förändras vid fukt- och temperaturväxlingar. Se till att hålla rummets temperatur och relativa luftfuktighet (RF) så konstant som möjligt genom adekvat uppvärmningsanordning och god ventilation. För att undvika allt för stora rörelser i golv materialet bör relativa fuktigheten vara inom intervallet 30–60 % och temperaturen  $20 \pm 2$  °C.

Mer information om lackering, se GBRs Branschriktlinjer för lackering av trägolv - **LACK 22**.

#### 1.1 STÄDNING

Använd i första hand torra städmetoder (dammsugning med fast borstmunstycke alternativt torr mopning). Fukttorka golvet efter behov med väl urvriden skurduk. Ett pH-neutralt rengöringsmedel kan blandas i tvättvattnet.

Avlägsna fläckar innan de hunnit torka in i lacken och eftertorka om nödvändigt med rent vatten. Använd en väl urvriden trasa.

Ett lackerat trägolv skadas av för mycket och hett vatten, starka rengöringsmedel som t.ex. perkloretylen, thinner, aceton och T-sprit. Använd därför dessa fläckborttagningsmedel med stor försiktighet. **Observera** att slipning med stålull och skurnylon kan repa lacken.

Se fläcknyckel nedan för borttagning av vanligt förekommande fläckar

Tabell 1 Fläcknyckel

| Fläck av:                                                                                                      | Tas bort med:                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Choklad, fett, frukt, glass, grädde, juice, kaffe, läsk, saft, te, vin, ägg, öl, exkrementer, kräkningar, urin | Neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel utan ammoniak utspätt i ljummet vatten |
| Asfalt, gummi, olja, skokräm, sot, svårare fläckar av choklad och fett                                         | Tvättolja, lackolja                                                                   |
| Färgkritor, läppstift, tusch                                                                                   | T-sprit 50 %                                                                          |
| Stearin, tuggummi                                                                                              | Kylspreja eller lägg en plastpåse med isbitar på fläcken. Skrapa sedan försiktigt     |
| Blod                                                                                                           | Kallt vatten                                                                          |

### 1.2

#### UNDERHÅLL

Vid små repor, s.k. mikrorepor, använd lackrefresher (alternativ 1), vid större repor och skadad lackyta välj överlackering (alternativ 2). Vid blottat trä och/eller vattenskador krävs renovering, se **avsnitt 1.3**

##### Alternativ 1, underhållslack (lackrefresher)

Lackrefresher läggs på med hjälp av en mopp. Polering är inte nödvändig. Rekommenderad påläggning: 1 liter till 50–80 m<sup>2</sup>.

Behandlingen med lackrefresher görs efter att golvet städats och våttorkats. Lackrefresher läggs på vid behov. Slitaget på golvytan styr hur ofta behandlingen behöver upprepas.

### Alternativ 2, överlackering

Följ respektive lack- och golvleverantörs instruktion om hur en överlackering ska göras. Observera att vidhäftningsprov alltid ska utföras.

## 1.3

### RENOVERING & SLIPNING

Det går att renovera lackerade trägolv som slitits och fått gångstråk, smårepor och liknande skador. Golvet kan överlackeras efter rengöring och en lätt puts med ett fint slippapper. Detta förutsätter dock att trägolvet inte behandlats med vax eller polish. I sådana fall måste det tidigare lackskiktet helt slipas bort före behandling.

De flesta trägolv kan i regel maskinslipas flera gånger. De moderna lackerna som dagens parkettbräder beläggs med på fabrik är dock i regel så slitstarka att kravet på maskinslipning minskat och i stället förordas ett underhåll enligt denna instruktion.

## 2

### OLJADE TRÄGOLV – ALLMÄNT

Det är god ekonomi att stoppa smutsen vid entrén. Sandkorn och annan smuts som följer med skorna in repar och skadar trägolvet. Lägga därför in en väl tilltagen avtorkningsmatta, både utanför och innanför entrén. För offentlig miljö finns färdiga system framtagna, vilka bör planeras in redan på projekteringsstadiet vid nybyggnad eller ROT-arbeten.

Använd så torra städmetoder som möjligt. Frekvensen av det periodiska underhållet avgörs av trafikintensiteten, dvs. hur hårt slitaget golvet utsatts för. Normalt utförs det första periodiska underhållet ca 2–3 månader efter grundbehandling/första användning. Ett oljat golv ska under dess första år regelbundet ges periodiskt underhåll i offentlig miljö, i privat miljö endast vid behov. En tumregel för periodiskt underhåll i offentlig miljö är vid normalslitage 1–3 gånger/år. Mellan de periodiska underhållen ska golven städas normalt. Torrpolering då och då höjer finishen.

Vissa färdigoljade golv kan behöva oljas vid installation, andra är färdiga att bruka. Kontrollera med respektive tillverkare. Det periodiska underhållet är 1–3 gånger per år beroende på slitagenivå.

Golv som är oljebehandlade går att punktbättra och endast *del* av golvytan underhållas. Vid ojämnt slitage av golvet, gångstråk och dylikt, ska dessa ytor underhållsoljas oftare än övrig golvyta.

Möbler ska vara försedda med möbeltassar av plast eller filt (ej metall) för att undvika repor och märken från möbels ben. Tassarna ska hållas rena.

Trä är ett levande material som påverkas och förändras vid fukt- och temperaturväxlingar. Se till att hålla rummets temperatur och relativa luftfuktighet så konstant som möjligt genom adekvat uppvärmningsanordning och god ventilation. För att undvika allt för stora rörelser i golvmaterial ska relativa fuktigheten (RF) vara 30–60 % samt inomhustemperatur  $20 \pm 2$  °C.

GBR tillhandahåller "Skötselråd – Trägolv – Oljebehandlade" som enkelt kan sättas upp på t.ex. insidan av städskåpet.

Använd erforderlig skyddsutrustning och se till att ha god ventilation. Använda trasor läggs omgående i vatten för att förhindra självantändning. Efter 24 timmar kan de slängas. Verktyg rengörs i lacknaffa. Oljebehandling får inte utföras i närheten av öppen eld eller heta föremål. Rökning får inte förekomma under behandlingens gång. Ovanstående gäller för lösningsmedelsbaserade golvgljor. Vattenbaserade alternativ finns. Kontrollera alltid med din oljetillverkare vad som gäller angående skydds-/säkerhetsutrustning.

Mer information om själva oljebehandlingen, se GBRs Branschriktlinjer för oljebehandling av trägolv – OLJA 22.

## 2.1

### OLJADE TRÄGOLV – FLÄCKBORTTAGNING

Ta bort fläckar regelbundet. För bästa resultat bör fläckar avlägsnas när de är färskas och inte hunnit torka in i golvet. Eftertorka om nödvändigt med rent vatten. Använd en väl urvriden trasa. Ett oljat trägolv skadas av för mycket vatten, starka alkaliska rengöringsmedel, och kraftiga lösningsmedel. Följ fläckschemat nedan.

#### Fläckschema oljade trägolv

Börja med Steg 1 och fortsätt nedåt genom schemat tills fläcken ger med sig.

- Steg 1 Svag återfettande såplösning\*, ev. kompletterad med bearbetning av fläcken med vit nylonduk
- Steg 2 Byt ut såplösningen mot tvättnaffa samt bearbeta fläcken med vit nylonduk
- Steg 3 Slipa bort fläcken med grön nylonduk eller fint slippapper (120 eller finare)

Om fläckborttagningen orsakar nedmattnings av ytan eller ljusa fläckar, komplettera punktvis med underhålls- eller grundolja. Använd trasa eller pensel, vänta 15–20 minuter, efterpolera för hand med röd eller vit nylonduk. Upprepa om det är nödvändigt.

\* En återfettande golvsåpa har en fetthalt på 20–30 % och **ska inte jämföras med vanlig gul- eller grönsåpa.**

## 2.2

### OLJADE TRÄGOLV – OFFENTLIG MILJÖ

#### 2.2.1

##### STÄDNING

- Torr mopning kompletterad med dammsugning där moppen inte kommer åt.
- Fukt mopning utförs normalt 1–2 ggr/vecka. Moppen fuktas med en återfettande golvsåpa\* (pH 7–8) i brukslösning.
- På större ytor kan s.k. skurmaskin nyttjas.
- Eftertorka alltid direkt. Fritt vatten får inte finnas kvar på golvytan. Golvet ska vara torrt inom 1–2 minuter.

- Vid behov, när ytan är torr efterpolera med maskin <300 varv/min.

Torr- eller spraypolera regelbundet golvytor som utsätts för starkt slitage. Detta bibehåller golvet och behandlingens goda funktion och utseende.

*\* En återfettande golvsåpa har en fetthalt på 20–30 % och ska inte jämföras med vanlig gul- eller grönsåpa.*

## 2.2.2 PERIODISKT UNDERHÅLL

Syftet med periodiskt underhåll är att rengöra och komplettera utförd grundoljning samt att bygga upp måttnad och därmed styrka i golvet. Torktider och åtgången olja varierar beroende av fabrikat och om det är traditionell olja eller nya generationens oljor (se förklaring i GBRs Branschriktlinjer - OLJA 22). Därför anges bara riktvärden som kan skilja sig beroende på fabrikat. Det är därför viktigt att följa respektive leverantörs anvisningar.

### 2.2.2.1 UNDERHÅLL VID LÄTT NEDSMUTSNING OCH SLITAGE

- Utför dagligt underhåll.
- Häll ca 1 dl underhållsolja i mitten av en skurduk. Vik duken runt en rondell och kör med maskin (ca 150 varv/min). Arbeta korsvis och avsluta i träets fiberriktning.
- När ca 10 m<sup>2</sup> underhållsoljats, tillsätts mer olja.
- När hela ytan är underhållsoljad, låt torka i minst 1 timme.
- Torrpolera ytan med röd rondell (<300 varv/min). Arbeta korsvis.
- Avsluta med torrpoler (ca 300 varv/min) med torr skurduk under torr rondell. Slutpolera i träets fiberriktning, dvs. bräddriktningen. Bäst resultat erhålls om golvet tillåts vila över natten.

### 2.2.2.2 UNDERHÅLL VID KRAFTIG NEDSMUTSNING OCH SLITAGE

- Utför dagligt underhåll.
- Lägg ut ett tunt lager underhållsolja (1 liter till ca 15–20 m<sup>2</sup>). Arbeta inte med större ytor än 50 m<sup>2</sup> åt gången.
- Bearbeta ytan korsvis (röd eller brun rondell beroende på smutsighetsgrad), avsluta i träets fiberriktning.
- Torka upp eventuell överskottsolja efter ca 20 minuter.
- När hela ytan är underhållsoljad, låt torka i minst 8–12 timmar.
- Torrpolera ytan med röd rondell (<300 varv/min). Arbeta korsvis.
- Avsluta med torrpoler (ca 300 varv/min) med torr skurduk under torr rondell. Slutpolera i träets fiberriktning, dvs. bräddriktningen. Bäst resultat erhålls om golvet tillåts vila över natten.
- För att uppnå högre glans kan torrpoler med röd rondell samt polering med skurduk runt rondellen upprepas dagen efter.
- Ytor som maskinen inte kommer åt torkas och poleras för hand.

## 2.3 OLJADE TRÄGOLV - BOSTÄDER

### 2.3.1 STÄDNING

Damsug eller torrmoppa trägolvet efter behov. Fukttorkning med hårt urvridna trasor eller moppar kan utföras vid behov, träytan ska vara torr inom 1–2 minuter. Blanda i återfettande golvsåpa\* i vattnet.

*\* En återfettande golvsåpa har en fetthalt på 20–30 % och ska inte jämföras med vanlig gul- eller grönsåpa.*

### 2.3.2 UNDERHÅLL

Ett oljebehandlat golv ska med jämna mellanrum underhållas. Efter ordentlig rengöring används en underhållsolja som rengör och tillför nytt skydd till golvet. Ett första underhåll sker efter 4–6 månader efter grundbehandling, därefter efter behov. De första underhållen är mycket viktiga för att snabbt uppnå ett fullgott skydd till golvet.

Frekvensen av underhållet är mycket beroende av lokalens användning.

Ett oljat golv i bostadsmiljö underhålls på samma sätt som i offentliga miljöer beroende på grad av slitage. Se instruktion för offentlig miljö, avsnitt 2.2.2.1 och 2.2.2.2.

## 3 HÅRDVAXOLJADE TRÄGOLV

Det är god ekonomi att stoppa smutsen vid entrén. Sandkorn och annan smuts som följer med skorna in repar och skadar trägolvet. Lägg därför in en väl tilltagen avtorkningsmatta, både utanför och innanför entrén. För offentlig miljö finns färdiga system framtagna, vilka bör planeras in redan på projekteringsstadiet vid nybyggnad eller ROT-arbeten.

Använd så torra städmetoder som möjligt. Frekvensen av det periodiska underhållet avgörs av trafikintensiteten, dvs. hur hårt slitage golvet utsätts för. Ytor som utsätts för hårt slitage i offentlig miljö behöver efter en viss tid rengöras och behandlas på nytt. Det rekommenderas att inom det första året se över ytorna och bestämma om och var ett behov finns. Detta bör ske 6–8 månader efter avslutad behandling, alternativt tidigare beroende på lokal och slitage. I privat miljö utförs underhåll efter behov.

Vissa färdighårdvaxoljade golv kan behöva oljas vid installation, andra är färdiga att bruka. Kontrollera med respektive tillverkare.

Golv som är hårdvaxolja behandlade går att punktbättra och endast del av golvytan underhållas. Vid ojämnt slitage av golvet, gångstråk och dylikt, ska dessa ytor underhållsoljas oftare än övriga golvyta.

Möbler ska vara försedda med möbeltassar av plast eller filt (inte metall) för att undvika repor och märken från möbels ben. Tassarna ska hållas rena.

Trä är ett levande material som påverkas och förändras vid fukt- och temperaturväxlingar. Se till att hålla rummets temperatur och relativa luftfuktighet så konstant som möjligt genom adekvat uppvärmningsanordning och god ventilation. För att undvika allt för stora rörelser i

golvmaterialet bör relativa fuktigheten (RF) vara 30–60 % och temperaturen  $20 \pm 2$  °C.

GBR tillhandahåller "Skötselråd – Trägol – Hårdvaxolja" som enkelt kan sättas upp på t.ex. insidan av städkåpet.

Mer information om själva behandlingen, se GBRs Branschriktlinje – **HÅRDVAXOLJA 22**.

### 3.1 HÅRDVAXOLJADE TRÄGOLV – FLÄCKBORTTAGNING

Ta bort fläckar regelbundet med golvrengöringsmedel och/eller underhållsvax. För bästa resultat bör fläckar avlägsnas när de är färska och inte hunnit torka in i golvet. Ett hårdvaxoljat trägolv skadas av för mycket vatten, starkt alkaliska rengöringsmedel, och kraftiga lösningsmedel. Följ fläckschema nedan.

#### Fläckschema hårdvaxoljade trägolv

Börja med Steg 1 och fortsätt nedåt genom schemat tills fläcken ger med sig.

Steg 1 Svag lösning av vatten och rengöringsmedel, ev. kompletterad med bearbetning av fläcken med vit nylooduk

Steg 2 Byt ut lösningen mot underhållsvax samt bearbeta fläcken med vit nylooduk

Steg 3 Slipa bort fläcken med grön nylooduk eller fint slippapper (120 eller finare)

Om fläckborttagningen orsakar skada på ytan, komplettera punktvis med underhållsolja eller hårdvaxolja.

### 3.2 HÅRDVAXOLJADE TRÄGOLV – OFFENTLIG MILJÖ

#### 3.2.1 STÄDNING OCH UPPFRÄSCHNING

- Torr mopponing kompletterad med dammsugning där moppen inte kommer åt.
- Fukt mopponing utförs normalt 1–2 ggr/vecka. Moppen fuktas med golvrengöringsmedel (pH 7–8) i brukslösning.
- På större ytor kan s.k. skurmaskin nyttjas.
- Eftertorka alltid direkt. Fritt vatten får inte finnas kvar på golvytan. Golvet ska vara torrt inom 1–2 minuter.
- Regelbunden användning av refresher för hårdvaxoljade golv förlänger hållbarheten på den behandlade ytan. Se respektive leverantörs anvisningar.

#### 3.2.2 PERIODISKT UNDERHÅLL

Syftet med periodiskt underhåll är att rengöra och komplettera grundbehandlingen. Torktider och åtgången av produkt varierar beroende av fabrikat. **Därför anges bara riktvärden som kan skilja sig beroende på fabrikat. Därför är det viktigt att följa respektive leverantörs anvisningar.**

#### 3.2.2.1 UNDERHÅLL VID LÄTT NEDSMUTSNING OCH SLITAGE

- Lös smuts dammsugs eller torr mopps bort.
- Rengör ytan grundligt enligt respektive leverantörs anvisningar.
- Ytan måste vara helt torr före fortsatt behandling.
- Underhållsolja ytan mycket tunt i träs fiberriktning. Åtgång ca. 30–50m<sup>2</sup>/liter.
- Eftertorka/jämna ut överskott med en luddfri trasa, låt torka 3–5 timmar.

Torktiden gäller i normala klimatförhållanden, RF 30–60 % och temperatur  $20 \pm 2$  °C. Vid låg temperatur eller hög luftfuktighet förlängs torktiden.

#### 3.2.2.2 UNDERHÅLL VID KRAFTIG NEDSMUTSNING OCH SLITAGE

Är huvuddelen av en yta så kraftigt nedsliten att underhåll inte längre räcker, utförs ett periodiskt underhåll. Är den skadade ytan pigmenterad måste skadan punktrenovertas innan slutbehandling.

- Lös smuts dammsugs eller torr mopps bort.
- Rengör ytan grundligt enligt respektive leverantörs anvisningar.
- Ytan måste vara helt torr före fortsatt behandling.
- Lägg ut ett tunt lager hårdvaxolja av den typ som användes vid grundbehandlingen.
- Låt torka ca. 12 timmar eller över natten.

### 3.3 HÅRDVAXOLJADE TRÄGOLV – BOSTÄDER

#### 3.3.1 STÄDNING

- Dammsug eller torr mopps trägolvet efter behov. Fukttorkning med hårt urvidna trasor eller moppar kan utföras vid behov, träytan ska vara torr inom 1–2 minuter. Blanda i golvrengöringsmedel i vattnet.
- Regelbunden användning av refresher för hårdvaxoljade golv förlänger hållbarheten på den behandlade ytan. Se respektive leverantörs anvisningar

#### 3.3.2 UNDERHÅLL

Ett hårdvaxoljat golv ska underhållas vid behov. Efter ordentlig rengöring används en underhållsolja som rengör och tillför nytt skydd till golvet. Frekvenstätheten är mycket beroende av golvets slitagenivå.

#### 3.3.3 PERIODISKT UNDERHÅLL

Se avsnitt 3.2.2 ovan.

### 4 BRANDFARA – SJÄLVANTÄNDNING

Organiska material såsom trasor, papper, rondeller, slipdamm etc. som varit i kontakt med oxiderande underhålls-, hårdvax-, eller grundoljor, utgör alltid risk för självantändning. Materialet ska alltid direkt efter användning läggas i vatten. Efter 24 timmar kan det slängas. Behandling får inte utföras i närheten av öppen eld eller heta föremål. Rökning får inte förekomma under behandlingens gång.